

Het ontstaan der Coöperatie

Vertaalvoorbeeld

Voorbeeld van 'vertaling'. door Zuivelhistorienederrland.nl

1. *Tekst I* M.b.v. OmniPage OCR programma binnengehaalde tekst. Hier reeds standaard 'Times New Roman' 12 dot gemaakt, met woordafbreking.
2. *Tekst II* ; Handmatig zoveel mogelijke oorspronkelijke tekst uitgewerkt, ondersteept
3. *Tekst III*; m.b.v. de speller van Word 97 - handmatig - 'vertaald'.

Normaal wordt stap 2 overgeslagen, deze gaat gelijk met stap 3

Tekst I

Het ontstaan der Coöperatie.

Door de heeren Mr. O. Gezelle Meerburg, directeur der Cocip. Centrale Raiffeisenbank te Utrecht, Mr. W. H. Verloop en Mr. C. Weststrate, hoofd-ambtenaar dier bank, is een praktische handleiding geschreven bij de nieuwe wet op de coöperatieve vereenigingen, waarvan wij reeds eerder onder „Boekaankondiging" melding maakten.

In de inleiding van dit werk geven de schrijvers een beknopt, doch zeer lezenswaardig overzicht van het ontstaan, de ontwikkeling, de beteekenis en de soorten van coöperatie. Verder zetten zij de geschiedenis der wettelijke regeling en de beginselen der nieuwe wet uiteen, waarna zij hun inleiding besluiten met een opgave omtrent de litteratuur over coöperatie.

Wij meenen goed te doen de hoofdstukjes dezer inleiding artikelsgewijze in ons blad over te nemen ter meerdere verbreiding dezer algemeene wetenswaardigheden over coöperatie onder degenen, die dagelijks met dezen vereenigingsvorm te maken hebben. De coöperatie is, als nieuw stelsel van economische samenwerking, van nog betrekkelijk jongen datum. Als haar geboortjaar wordt algemeen aangenomen 1844. Wel waren i er reeds vóór dien tijd vereenigingen geweest, die de coöperatieve idee trachtten te verwezenlijken, doch dit was hun nooit bijster goed gelukt, zoodat hun voorbeeld niet tot navolging opwekte.

In 1844 echter werd de eerste geslaagde coöperatieve vereeniging opgericht en wel door een luttel aantal arme wevers in een kleine plaats in Engeland, Rochdale ¹⁾ geheeten. Zij vereenigden zich om gezamenlijk hun levensbenoodigdheden in te koopen. Deze eenvoudige menschen hebben daarmede een daad van wereld-historische beteekenis verricht, want zij hebben een nieuw en beter element in de maatschappij gebracht, dat reeds thans grooten invloed uitoefent en wellicht nog ' meer beteekenis zal verkrijgen. Met recht worden zij daarom genoemd de „pioniers van Rochdale".

Zij waren wel de eersten, maar toch niet de eenigen, die de coöperatie ontdekten". _ Zij zijn namelijk slechts de vaders geweest van een soort coöperatie, van de verbruikcoöperatie.

Onafhankelijk van hen werd eenigen tijd later in Duitschland een andere soort ervan, de crediet-coöperatie, geboren. Deze dankt haar ontstaan aan Raiffeisen en Schulze-Delitzsch. Vooral de naam van den eerste is bekend, Hij leeft nog voort in den naam van menige Boerenleenbank, zoowel in Duitschland als elders.

Raiffeisen, zelf burgemeester van enkele plattelandsgemeenten, is de vader geweest van het coöperatieve landbouwcrediet ; Schulze-Delitzsch organiseerde het stedelijke mid-

denstandscrediet. Tusschen beider stelsel is eenig verschil. Het zou ons echter te voeren om hier daarop in te gaan 2).

Tenslotte is Frankrijk de bakermat van een derden tak der coöperatie, namelijk van de productie-coöperatie. Dit begrip kan men op twee manieren opvatten. Het is die coöperatie, waarbij; arbeiders zich vereenigen om gezamenlijk een bedrijf uit te oefenen. In dien zin was zij oorspronkelijk in Frankrijk bedoeld, maar de practijk heeft aangetoond, dat zij zoo niet levensvatbaar is. In anderen zin is de productie-coöperatie echter wel levensvatbaar gebleken. Zij is dan de vereeniging van leveranciers of afnemers, d.e gezamenlijk een fabriek of iets dergelijks exploiteeren (men denke b.v. aan eene coöperatieve zuivelfabriek of drukkerij).

Het verschil tusschen beide soorten is : in het eene geval produceeren de coöperatoren *zelf*, in het andere geval *laten* zii het doen.

^v Welke oorzaak had het ontstaan der coöperatie? De coöperatie - zoo is gezegd - is een kind van den nood. En dit is zeer juist. In Engeland waren de arbeiders er in de eerste helft der vorige eeuw ellendig aan toe. Zij verdienden weinig

en moesten daarom trachten voor zoo weinig mogelijk geld ' zooveel mogelijk waren te krijgen. Bovendien werden zij vaak afgezet door de winkeliers, die hun crediet gaven en hen zoo vast hielden. In Duitschland en ook in ons land zijn de crediet-coöperatie en in het algemeen de landbouw-coöperatie', op gelijksoortige gronden ontstaan : slechte toestand van den ~ landbouw en woekerpraktijken van geldschietters en van ' winkelier~ en handelaars (als gevolg van het crediet-stelsel). Met de productie-coöperatie, in beiderlei beteekenis, was het al niet veel anders: zij dankt haar ontstaan aan de vrees voor uitbuiting door de ondernemers, eene vrees, die soms niet ongerechtvaardigd was, Men kan dus zeggen, dat coöperatie niet iets is, dat op kunstmatige wijze in het leven geroepen is. Integendeel, op spontane wijze is zij gegroeid uit de vrije krachten van het maatschappelijk organisme.

¹) Uit te spreken : Rokdeel. _

²) Wie er meer van wil weten, kan dit vinden in 'l'h. H. :1. Ili, van dei Ilarck, Boerenleenbanken volgens het a~steem Pai l l'eisen.

Tekst II; Zo goed mogelijke oorspronkelijke spelling.

De te veranderen woorden onderstreept

Door de heeren Mr. O. Gezelle Meerburg, directeur der Coöp. Centrale Raiffeisenbank te Utrecht, Mr. W. H. Verloop en Mr. C. Weststrate, hoofd-ambtenaar dier bank, is een practische handleiding geschreven bij de nieuwe wet op de coöperatieve vereenigingen, waarvan wij reeds eerder onder „Boekaankondiging" melding maakten.

In de inleiding van dit werk geven de schrijvers een beknopt, doch zeer lezenswaardig overzicht van het ontstaan, de ontwikkeling, de beteekenis en de soorten van coöperatie. Verder zetten zij de geschiedenis der wettelijke regeling en de beginselen der nieuwe wet uiteen, waarna zij hun inleiding besluiten met een opgave omtrent de litteratuur over coöperatie.

Wij meenen goed te doen de hoofdstukjes dezer inleiding artikelsgewijze in ons blad over te nemen ter meerdere verbreiding dezer algemeene wetenswaardigheden over coöperatie onder degenen, die dagelijks met dezen vereenigingsvorm te maken hebben.

De coöperatie is, als nieuw stelsel van economische samenwerking, van nog betrekkelijk jongen datum. Als haar geboortjaar wordt algemeen aangenomen 1844. Wel waren er reeds vóór dien tijd vereenigingen geweest, die de coöperatieve idee trachtten te verwezenlijken, doch dit was hun nooit bijster goed gelukt, zoodat hun voorbeeld niet tot navolging opwekte.

In 1844 echter werd de eerste geslaagde coöperatieve vereeniging opgericht en wel door een luttel aantal arme wevers in een kleine plaats in Engeland, Rochdale¹ geheeten. Zij vereenigden zich om gezamenlijk hun levensbenooidigheden in te koopen. Deze eenvoudige menschen hebben daarmede een daad van wereld-historische beteekenis verricht, want zij hebben een nieuw en beter element in de maatschappij gebracht, dat reeds thans grooten invloed uitoefent en wellicht nog meer beteekenis zal verkrijgen. Met recht worden zij daarom genoemd de „pioniers van Rochdale". Zij waren wel de eersten, maar toch niet de eenigen, die de coöperatie „ontdekten". Zij zijn namelijk slechts de vaders geweest van een soort coöperatie, van de verbruikcoöperatie.

Onafhankelijk van hen werd eenigen tijd later in Duitschland een andere soort ervan, de crediet-coöperatie, geboren. Deze dankt haar ontstaan aan Raiffeisen en Schulze-Delitzsch. Vooral de naam van den eerste is bekend. Hij leeft nog voort in den naam van menige Boerenleenbank, zoowel in Duitschland als elders.

Raiffeisen, zelf burgemeester van enkele plattelandsgemeenten, is de vader geweest van het coöperatieve landbouwercrediet; Schulze-Delitzsch organiseerde het stedelijke mid-denstandscrediet. Tusschen beider stelsel is eenig verschil. Het zou ons echter te voeren om hier daarop in te gaan ².

¹ Uit te spreken: Rokdeel

² Wie er meer van wil weten, kan dit vinden in Th. H.A.M. van der Marck, Boerenleenbanken volgens het systeem Raiffeisen.

Tenslotte is Frankrijk de bakermat van een derden tak der coöperatie, namelijk van de productie-coöperatie. Dit begrip kan men op twee manieren opvatten. Het is die coöperatie, waarbij: arbeiders zich vereenigen om gezamenlijk een bedrijf uit te oefenen. In dien zin was zij oorspronkelijk in Frankrijk bedoeld, maar de praktijk heeft aangetoond, dat zij zoo niet levensvatbaar is. In anderen zin is de productie-coöperatie echter wel levensvatbaar gebleken. Zij is dan de vereeniging van leveranciers of afnemers, d.e gezamenlijk een fabriek of iets dergelijks exploiteeren (men denke b.v. aan eene coöperatieve zuivelfabriek of drukkerij).

Het verschil tusschen beide soorten is: in het eene geval produceeren de coöperatoren *zelf*, in het andere geval *laten* zij het doen.

Welke oorzaak had het ontstaan der coöperatie? De coöperatie - zoo is gezegd - is een kind van den nood. En dit is zeer juist. In Engeland waren de arbeiders er in de eerste helft der vorige eeuw ellendig aan toe. Zij verdienden weinig en moesten daarom trachten voor zoo weinig mogelijk geld zooveel mogelijk waren te krijgen.

Bovendien werden zij vaak afgezet door de winkeliers, die hun crediet gaven en hen zoo vast hielden. In Duitschland en ook in ons land zijn de crediet-coöperatie en in het algemeen de landbouw-coöperatie op gelijksoortige gronden ontstaan: slechte toestand van den landbouw en woekerpraktijken van geldschietters en van winkeliers en handelaars (als gevolg van het crediet-stelsel). Met de productie-coöperatie, in beiderlei beteekenis, was het al niet veel anders: zij dankt haar ontstaan aan de vrees voor uitbuiting door de ondernemers, eene vrees, die soms niet ongerechtvaardigd was.

Men kan dus zeggen, dat coöperatie niet iets is, dat op kunstmatige wijze in het leven geroepen is. Integendeel, op spontane wijze is zij gegroeid uit de vrije krachten van het maatschappelijk organisme.

Tekst III, 'vertaalde' versie

Door de heren Mr. O. Gezelle Meerburg, directeur der Coöp. Centrale Raiffeisenbank te Utrecht, Mr. W. H. Verloop en Mr. C. Weststrate, hoofdambtenaar van die bank, is een praktische handleiding geschreven bij de nieuwe wet op de coöperatieve verenigingen, waarvan wij reeds eerder onder „Boekaankondiging" melding maakten.

In de inleiding van dit werk geven de schrijvers een beknopt, doch zeer lezenswaardig overzicht van het ontstaan, de ontwikkeling, de betekenis en de soorten van coöperatie. Verder zetten zij de geschiedenis der wettelijke regeling en de beginselen der nieuwe wet uiteen, waarna zij hun inleiding besluiten met een opgave omtrent de litteratuur over coöperatie.

Wij menen goed te doen de hoofdstukjes van deze inleiding artikelsgewijs in ons blad over te nemen ter meerdere verbreiding van deze algemeen wetenswaardigheden over coöperatie onder degenen, die dagelijks met deze verenigingsvorm te maken hebben.

De coöperatie is, als nieuw stelsel van economische samenwerking, van nog betrekkelijk jonge datum. Als haar geboortjaar wordt algemeen aangenomen 1844. Wel waren er reeds vóór die tijd verenigingen geweest, die de coöperatieve idee trachtten te verwezenlijken, doch dit was hun nooit bijster goed gelukt, zodat hun voorbeeld niet tot navolging opwekte.

In 1844 echter werd de eerste geslaagde coöperatieve vereniging opgericht en wel door een luttel aantal arme wevers in een kleine plaats in Engeland, Rochdale³ geheten. Zij verenigden zich om gezamenlijk hun levensbehoeften in te knopen. Deze eenvoudige mensen hebben daarmee een daad van wereldhistorische betekenis verricht, want zij hebben een nieuw en beter element in de maatschappij gebracht, dat reeds thans grote invloed uitoefent en wellicht nog meer betekenis zal verkrijgen. Met recht worden zij daarom genoemd de „pioniers van Rochdale".

Zij waren wel de eersten, maar toch niet de enigen, die de coöperatie „ontdekten". Zij zijn namelijk slechts de vaders geweest van een soort coöperatie, van de verbruikcoöperatie.

Onafhankelijk van hen werd enige tijd later in Duitsland een andere soort ervan, de kredietcoöperatie, geboren. Deze dankt haar ontstaan aan Raiffeisen en Schulze-Delitzsch. Vooral de naam van de eerste is bekend. Hij leeft nog voort in de naam van menige Boerenleenbank, zowel in Duitsland als elders.

Raiffeisen, zelf burgemeester van enkele plattelandsgemeenten, is de vader geweest van het coöperatieve landbouwkrediet; Schulze-Delitzsch organiseerde het stedelijke middenstandskrediet. Tussen beide stelsels is enig verschil. Het zou ons echter te ver voeren om hier daarop in te gaan⁴.

³ Uit te spreken: Rokdeel

⁴ Wie er meer van wil weten, kan dit vinden in Th. H.A.M. van der Marck, Boerenleenbanken volgens het systeem Raiffeisen.

Tenslotte is Frankrijk de bakermat van een derde tak der coöperatie, namelijk van de productiecoöperatie. Dit begrip kan men op twee manieren opvatten. Het is die coöperatie, waarbij arbeiders zich verenigen om gezamenlijk een bedrijf uit te oefenen. In die zin was zij oorspronkelijk in Frankrijk bedoeld, maar de praktijk heeft aangetoond, dat zij zo niet levensvatbaar is. In anderen zin is de productiecoöperatie echter wel levensvatbaar gebleken. Zij is dan de vereniging van leveranciers of afnemers, die gezamenlijk een fabriek of iets dergelijks exploiteren (men denkt b.v. aan een coöperatieve zuivelfabriek of drukkerij).

Het verschil tussen beide soorten is: in het eens geval produceren de coöperatoren *zelf*, in het andere geval *laten* zij het doen.

Welke oorzaak had het ontstaan der coöperatie? De coöperatie - zo is gezegd - is een kind van de nood. En dit is zeer juist. In Engeland waren de arbeiders er in de eerste helft der vorige eeuw ellendig aan toe. Zij verdienden weinig en moesten daarom trachten voor zo weinig mogelijk geld zoveel mogelijk waren te krijgen. Bovendien werden zij vaak afgezet door de winkeliers, die hun krediet gaven en hen zo vast hielden.

In Duitsland en ook in ons land zijn de kredietcoöperatie en in het algemeen de landbouwcoöperaties op gelijksoortige gronden ontstaan: slechte toestand van de landbouw en woekerpraktijken van geldschietters en van winkeliers en handelaren (als gevolg van het kredietstelsel). Met de productiecoöperatie, in beiderlei betekenis, was het al niet veel anders: zij dankt haar ontstaan aan de vrees voor uitbuiting door de ondernemers, een vrees, die soms niet ongerechtvaardigd was,

Men kan dus zeggen, dat coöperatie niet iets is, dat op kunstmatige wijze in het leven geroepen is. Integendeel, op spontane wijze is zij gegroeid uit de vrije krachten van het maatschappelijk organisme.